

Handlingsplan for et godt psykososialt barnehagemiljø

Barnehagene i Rennebu

Innhold

1. Innledning.....	3
2. Lovgrunnlag og forankring	4
3. Definisjon av begrepet mobbing	5
4. Nulltoleranse og forebyggende arbeid.....	6
5. Avdekking	8
6. Tiltak.....	9
7. Samarbeid mellom hjem og barnehage	11
8. Vedlegg	13- 19

1. Innledning

1. januar 2021 fikk barnehagene et nytt regelverk for barnehagemiljøet. Lovendringen i barnehageloven skal sikre at barnehageansatte jobber systematisk for at alle barn i barnehagen har et trygt og godt barnehagemiljø.

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver og Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler mv. har tidligere gitt klare føringer på at barnehagene skal drive et holdningsskapende arbeid og ha en plan for å sikre alle barn et trygt og godt barnehagemiljø. Dette ansvaret ble forsterket gjennom denne lovendringen i barnehageloven, kap.VIII, §§41 – 43.

Denne planen beskriver hvordan barnehagene i Rennebu jobber for at alle barn skal få en trygg og god barnehagehverdag der de kjenner seg inkludert. Planen beskriver hva barnehagene skal gjøre for å forebygge, hva barnehagene skal gjøre for å gjenkjenne mobbing og krenkelser, samt hvilke tiltak som må gjøres dersom det forekommer mobbing og krenkelser.

Barnehagene i Rennebu har tradisjon over mange år med å jobbe med kvalitetsutvikling, og voksenrollen har alltid stått sentralt i dette arbeidet. Hvordan kan den enkelte ansatte jobbe for å være en god voksen sammen med barna? Hva må den enkelte gjøre for å nå målene?

Lek og vennskap er det aller viktigste for barn i barnehagen. Barns opplevelse av vennskap og det å bli inkludert i lek er avgjørende for deres trivsel i barnehagen. De ansattes tilstedeværelse og engasjement i barnas lek, er derfor helt nødvendig.

2. Lovgrunnlag og forankring

Barnehageloven kap. VIII - Psykososialt barnehagemiljø

§ 41. Nulltoleranse og forebyggende arbeid.

Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser. Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

§ 42. Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt).

Alle som arbeider i barnehagen, skal følge med på hvordan barna i barnehagen har det.

Alle som arbeider i barnehagen, skal melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Styreren skal melde fra til barnehageeieren i alvorlige tilfeller.

Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest undersøke saken.

Når et barn eller foreldrene sier at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen undersøke saken og så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø. Det samme gjelder når en undersøkelse som barnehagen selv har satt i gang, viser at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Tiltakene skal velges på grunnlag av en konkret og faglig vurdering.

Barnehagen skal lage en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i en sak. I planen skal det stå

- a) hvilke problemer tiltakene skal løse*
- b) hvilke tiltak barnehagen har planlagt*
- c) når tiltakene skal gjennomføres*
- d) hvem som skal gjennomføre tiltakene*
- e) når tiltakene skal evalueres*

§ 43. Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til barnehagens styrer. Styreren skal melde fra til barnehageeieren. Dersom en som arbeider i barnehagen, får

mistanke om eller kjennskap til at styreren i barnehagen krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende melde fra til barnehageeieren direkte. Undersøkelser og tiltak etter § 42 tredje og fjerde ledd skal iverksettes straks.

FN's barnekonvensjon:

omhandler bl.a. barnets rett til utvikling, medvirkning, ikke-diskriminering, omsorg, beskyttelse og selvrealisering. Artikkel 3 i barnekonvensjonen omhandler *barnets beste*: Voksne skal gjøre det som er best for barn. Alle handlinger og avgjørelser som berører barnet, skal ha barnets beste som grunnleggende hensyn.

Grunnloven § 104

som bygger på sentrale bestemmelser i FN's barnekonvensjon, slår også fast at barns beste skal være et grunnleggende hensyn ved handlinger og avgjørelser som berører barn. Videre handler §104 om barns rett til å bli hørt i spørsmål som berører dem, og deres mening skal tillegges vekt i overensstemmelse med deres alder og utvikling. Ved handlinger og avgjørelser som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn. Barns rett til å medvirke er også integrert i formålsparagrafene i barnehageloven og opplæringsloven.

Barnehageloven § 1 Formål

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>

Rammeplan for barnehager legger føringer for arbeidet i barnehagen:

- Barnehagene har en samfunnsoppgave i tidlig forebygging av mobbing.
- Personalet skal arbeide for et inkluderende miljø som motvirker mobbing.

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan/>

Veilederen «Barns trivsel – voksnes ansvar, forebyggende arbeid mot mobbing starter i barnehagen» handler om hvordan ansatte kan støtte barnas sosiale utvikling og arbeide for å skape et godt psykososialt miljø som forebygger mobbing og krenkelser.

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/stottemateriell-til-rammeplanen/trivselsveileder/>

3. Definisjon av begrepet mobbing

Det er ulike definisjoner av begrepet mobbing. I denne planen er Pål Rolands og Ingrid Lund sine definisjoner brukt:

Mobbing er fysiske eller sosiale negative handlinger, som utføres gjentatte ganger over tid av en person eller flere sammen, og som rettes mot en som ikke kan forsvare seg i den aktuelle situasjonen. (Pål Roland)

Mobbing av barn er handlinger fra voksne og/eller barn som hindrer opplevelsen av å høre til, å være en betydningsfull person i fellesskapet og muligheten til medvirkning. (Ingrid Lund)

Det er ikke mobbing ved vilkårlig erting, enkeltepisoder med konflikter eller slåssing, enkelttilfeller av utestenging m.m. Dette er noe som kan forekomme i barns lek og samspill, og som oftest ordnes dette opp i, etter hvert og uten problemer for noen av partene. Krenkelse vil si alle former for negativ engangshendelser/-handlinger. Når det blir repetert går det over til mobbing (jf. Pål Roland)

4. Nulltoleranse og forebyggende arbeid

I henhold til § 41 i barnehageloven skal barnehagen jobbe for å forebygge mobbing og plaging, og skape et godt og trygt miljø der barna trives. Utestenging og krenkende atferd kan forebygges ved at kompetente ansatte legger til rette for utvikling av gode sosiale ferdigheter, og skaper et aksepterende og inkluderende miljø med et godt og åpent foreldresamarbeid. Barnehagen må ha en tydelig holdning til at utestenging og mobbing ikke er akseptabel atferd. Negativ atferd må avlæres, og det er de voksnes (ansatte og foreldre) ansvar at det blir gjort. Dette gjelder både i barnehagen og hjemme.

Forebyggende tiltak skal

- Skape respekt og trygghet
- Styrke barnas generelle sosiale kompetanse* i samspill med andre barn

- **Empati og rolletaking** – innlevelse i andres følelser og forståelse for andres perspektiv og tanker
- **Prososiale holdninger og handlinger** – fellesskapsverdier og positive handlinger som å hjelpe, oppmuntre og dele med andre
- **Selvkontroll** – det lønner seg ofte å vente på tur og å inngå kompromisser i konfliktsituasjoner og i lek og samarbeid med andre
- **Selvhevdelse** – hvordan en kan hevde seg selv og egne meninger på en god måte, og tørre å stå imot gruppepress og bli med på lek og samtaler som allerede er i gang
- hvordan barn kan stimuleres til å engasjer seg og la seg rive med i **lek, glede og humor**.

Av disse fem områdene vil vi trekke fram selvhevdelse og selvkontroll:

Gjennom observasjon av barns samspill vil man ha mulighet for å fange opp de barna som har behov for ekstra støtte for å utvikle en positiv selvhevdelse (dempe el. hevde).

Selvhevdelse

Barna skal stimuleres til å ta kontakt med andre ved

- Å ta ordet
- Blikk-kontakt
- Kroppsspråk

Rette andres oppmerksomhet mot seg selv ved å:

- Presentere seg
- Snakke i samspill med flere
- Vise hva de er gode på
- Synliggjøre seg og bidra i lek

Selvkontroll

Barna skal stimuleres til å:

- Utsette oppfyllelsen av egne ønsker og behov, ved turtaking og kompromisser i lek og samarbeid.
- Kompromisse i konfliktsituasjoner
- Takle det at andre ønsker noe som går på tvers av ens egne preferanser
- Frembringe aktuelle, gode og kreative løsninger på mellommenneskelige utfordringer
- Ta i bruk forsonende innordnende ferdigheter: å gi seg, innrømme feil, tåle å tape en konkurranse, la seg bli ledet, fire på egne krav og la en annens vilje få gjennomslag når det er på sin plass
- Kontrollere sine egne aggressive og egoistiske impulser
- Vurdere og planlegge sin egen adferd.

Barnehagen skal jobbe for å forebygge mobbing og plaging, gjennom å jobbe systematisk for å skape et godt og trygt miljø.

Det betyr i praksis:

- Jobbe systematisk for å skape et godt og trygt miljø.
- Ta felles ansvar for å fremme respekt og toleranse mellom barna i barnehagen.
- Bygge gode relasjoner mellom de ansatte, mellom de ansatte og barna, og barna imellom.
- Vise respekt for og anerkjenne hvert enkelt barn.
- Fremheve positiv språkbruk og positiv atferd.
- Sette tydelige og forståelige grenser.
- Aktivt styrke barns selvbilde og sørge for at barna opplever tilhørighet i et positivt fellesskap.
- Ha voksenrollen i fokus, og være bevisste ansatte som møter barnet på en god måte.
- Være aktivt deltakende, mentalt til stede og oppmerksomme på barns trivsel og samhandling.
- Være spesielt oppmerksomme på sårbare barn og barn i risiko, som kan være særlig utsatt for krenkelser.
- Systematisk observere enkeltbarn og barnegrupper.
- Være seg bevisst egne holdninger og verdier.
- Utarbeide tydelige felles verdier og holdninger.
- Lære barna å løse konflikter ved bruk av ICPS som problemløsningsmetode (kompromisse).
- Bruke praksisfortellinger som utgangspunkt for refleksjon i møter.
- Involvere foreldrene i det forebyggende arbeidet.
- Ta opp mobbing og uønsket atferd jevnlig som tema på foreldremøte.

Grunnlag for vurdering av praksis kan bl.a. være:

Foreldreundersøkelse

Foreldresamtaler

Trivselsundersøkelse barn/barnesamtale

Personalundersøkelse/medarbeidersamtale

5. Avdekking

Plikt til å følge med:

Personalet i barnehagene må være oppmerksomt og nærværende til stede.

Det betyr i praksis:

- At personalet har skjerpet oppmerksomhet på det de ser, hører og opplever i relasjon til enkeltbarn og i situasjoner enten det er inne eller ute i lek, i måltider eller i ulike pedagogiske aktiviteter.

- At personalet har skjerpet fokus på hvordan de på en åpen og «vennlig-nysgjerrig» måte tar imot det som observeres og formidles gjennom kropp og ord.
- At personalet har et ansvar som gode rollemodeller både for barna og for hverandre.
- At observasjonsrutiner, strukturerte og avklarte forventninger til den ansattes ansvar i ulike situasjoner er avklart som en del av barnehagens kvalitetsarbeid.
- Tilstedeværende og deltakende ansatte.
- Barnesamtaler.
- Foreldresamtaler.
- Åpenhet om enkeltbarn.
- Systematisk observasjon av barna.
- Vurdere de ansattes atferd og holdninger
- Fokus på gruppeledelse og sosial kompetanse.
- Å kartlegge miljøet når det er behov
- Utarbeide tydelige felles verdier og holdninger som praktiseres
- Ha oversikt over situasjonen.
- Diskutere og reflektere

Selv om barnet har profesjonelle ansatte rundt seg i barnehagen, er det fortsatt foreldrene som kjenner barnet best og er ekspert på eget barn. Alle foreldre har derfor det grunnleggende ansvar for barna sine, og må melde ifra til barnehagen dersom de har mistanker om at krenkende atferd forekommer i barnehagen. Dette gjelder ikke bare deres eget barn, men også andres barn. Foreldre er barnas viktigste rollemodeller, og de må være bevisste på hvordan de selv opptrer og omtaler andre.

6. Tiltak

Tiltak i barnehagen ved avdekking av krenkende atferd – jfr. Bhl § 42

Aktivitetsplikten innebærer:

a) Plikt til å undersøke:

Det skal iverksettes en undersøkelse straks når barn sier ifra at de ikke har det trygt og godt i barnehagen. Da er det barnets opplevelse som skal tas på alvor, ikke hva de ansatte mener om det som har skjedd. Etter FN's barnekonvensjon art.12 og Grunnlovens §104 har barn rett til å bli hørt. De ansatte må derfor lytte, ta på alvor og handle ut fra det barnet formidler, enten med ord eller med kroppsuttrykk og/eller atferd. Også foresattes stemme er sentral når man skal undersøke, for å kunne forstå den totale situasjonen for barnet.

b) Plikt til å melde fra:

Personalet i barnehagen skal melde fra til barnehagens leder hvis de får mistanke om eller kjennskap til at enkeltbarn, eller flere barn i en barnegruppe, ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Barn skal lære seg å håndtere konflikter og finne ut av hvordan de kan finne løsninger på utfordrende situasjoner. Men dette forandrer ikke plikten de ansatte har til å gripe inn og melde ifra. Grensene for når det skal meldes fra til styrere kan ikke beskrives med fasitsvar. Situasjoner som oppstår er forskjellige og de ansattes tolkning av situasjonene som

oppstår varierer ut fra verdier, erfaringer og kunnskap til den enkelte ansatte – men også av barnehagens kultur. Dette må de ansatte jevnlig ta opp til refleksjon.

Videre har ledere en plikt til å melde fra til barnehageeier i alvorlige tilfeller.

c) Krav til å dokumentere:

Barnehagen skal dokumentere når barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Jfr. Bhl § 42 skal dokumentasjonen inneholde:

- Hvilke problemer tiltakene skal løse
- Hvilke tiltak barnehagen har planlagt
- Når tiltakene skal gjennomføres
- Hvem som skal gjennomføre tiltakene
- Når tiltakene skal evalueres

Metoder for å undersøke, melde fra og dokumentere:

Det skal reageres straks når krenkende atferd avdekkes. Forpliktende aktivitetsplan iverksettes øyeblikkelig

- Samtale med involverte barn.
- Samle inn all nødvendig informasjon.
- Pedagogisk leder og styrer har ansvaret for oppfølging.
- Øvrige ansatte informeres for om nødvendig å observere barna, og sammen utarbeide felles strategi relatert til atferden.
- Foreldrene til de barna som er involvert informeres.
- Møte med foreldre – hver for seg eller sammen – avhengig av saken.
- Bli enige med foreldre om tiltak som skal gjøres for å stoppe atferden.
- Vurdere å informere hele barnegruppa.
- Vurdere å ta saken opp tverrfaglig (f.eks. PPT el helsestasjon).
- Vurdere å opprette et sosialt nettverk rundt barnet som utsettes for atferden.
- Evaluering etter 1-2 uker.
- Evt. videre tiltak.
- Videre jevnlig evalueringer ved behov til saken er løst.
- Skrive referat fra alle møter

Tiltak ved avdekking av krenkende atferd hos ansatte/styrer i hht Bhl § 43 – skjerpet aktivitetsplikt.

Når ansatte krenker barn er dette et grovt tillitsbrudd, og i grunnleggende strid med personalets rolle i barnehagen. Det er også derfor at det er opprettet en egen paragraf i barnehageloven som understreker at krenkelser av barn fra ansatte er forbudt ved lov og skal føre til en skjerpet aktivitetsplikt.

1. Dersom ansatte får mistanke om eller kjennskap til, at en som arbeider i barnehagen krenker et barn, skal vedkommende umiddelbart melde fra til leder.

2. Dersom ansatte får mistanke om eller kjennskap til at styrer i barnehagen krenker et barn, skal vedkommende umiddelbart melde fra til barnehageeier.
3. Det er skjerpede krav til varsling og tempo.
4. Det skal **alltid** meldes fra til barnehageeier i disse saker.
5. Eier har alltid et overordnet ansvar for å sørge for at krenkelsene opphører straks, for å undersøke saken og sette inn de tiltak som skal til.

Tiltak:

1. Møte med den ansatte som melder og evt. andre parter i saken.
2. Møte med den ansatte som saken gjelder. Den ansatte skal få tilbud om ha med tillitsperson i møtet
3. Særlig alvorlige tilfeller skal medføre en skriftlig advarsel, og/eller andre tiltak.
4. Evt. samtale med barnet og møte med det aktuelle barnets foresatte.
5. Evt. informasjon til øvrig personale.
6. Avtale videre oppfølging/evaluering

7. Samarbeid mellom hjem og barnehage

Det er svært viktig at foresatte involveres med en gang personalet i barnehagen får mistanke om at det forekommer utestenging eller krenkelser. Like viktig er det at foresatte melder fra til barnehagen dersom de oppdager utestenging og krenkelser blant barna.

I tillegg til å følge opp eget barns trivsel og velvære, har det stor betydning at foresatte også bryr seg om andres barn og inkluderer dem i egen hverdag. Det kan gjøres ved å hilse på de andre barna i barnehagen, slå av en prat og invitere med andres barn hjem. Foresatte bidrar til å fremme et godt miljø i barnehagen ved å snakke positivt om barnehagen, ansatte, de andre barna og deres familier utenom barnehagetiden.

Barnehagen representerer et komplimenterende miljø i forhold til hjemmet. Barnet skal i barnehagen videreutvikle det som er grunnlagt i hjemmet. Samarbeid mellom ansatte og foreldre er en selvfølgelig del av barnehagens arbeid. Barnehagen skal bistå hjemmene i deres omsorg og oppdrageroppgaver, og på den måten skape et godt grunnlag for barnas utvikling.

Barnehagen oppfordrer foreldre til å drive forebyggende arbeid ved å:

- Være engasjerte også i de andre barna.
- Hilse på og prater med barn og foresatte du møter i barnehagen.
- Støtte opp under barns vennskap ved å vise at du liker barnets venner, prater med dem og inviter dem med på aktiviteter/besøk.
- Trene barnet i å snakke om følelser og om hvordan det oppleves å bli holdt utenfor og forskjellsbehandlet.
- Oppmuntre barnet til å dele og være raus.
- Være gode rollemodeller, som snakker fordelaktig og positivt om andre barn og deres foresatte i barnas påhør.
- Gripe inn når barn viser uønsket atferd rettet mot andre barn, og på den måten vise

at dette ikke er godtatt.

- Være gode rollemodeller i konfliktløsning og hjelpe barna til å finne gode måter å løse konflikter på.
- Være bevisst på hva som legges ut i sosiale media. Dette er ikke stedet for å ta opp vanskelige ting. Tips: Er du fornøyd – si det til dine venner, er du misfornøyd – si det til dem det gjelder.
- Foresatte og barnehagen samarbeider om felles «regler» for invitasjon til bursdagsselskaper, slik at ingen barn holdes utenfor.
- Ta signaler på alvor hvis barnet endrer adferd og ta kontakt med barnehagen.
- Møte opp på foreldremøter og foreldresamtaler.
- Lytte til barnet og prate med barnet om hverdagen deres.
- La barnet være delaktig på sosiale arenaer for å ivareta vennskap og videreutvikle sosial kompetanse.

Viktig å tenke gjennom:

- Hvordan ville du ha likt at ditt barn er det eneste som aldri blir bedt i bursdag?
- Hvordan ville du likt at ditt barn overses/omtales negativt av andre foreldre?
- Hvordan ville du likt at ditt barn diskuteres rundt andres middagsbord?
- Hvordan ville du likt at ditt barn blir kommentert negativt i garderoben mens det hører på?
- Hvordan ville du likt at ditt barn blir «syndebukk» selv om det ikke er til stede?
- Hvordan ville du likt at ditt barn aldri blir bedt med andre hjem?

Vedlegg 1 Forpliktende aktivitetsplan ved mobbing/krenkende atferd – i hht Bhl § 42

Vedlegg 2 Skjerpet aktivitetsplikt i hht Bhl § 43 – dersom ansatt/styrer utfører krenkende handlinger

Vedlegg 3 Tiltaksplan

Vedlegg 4 Plikt til å varsle: Dokumentasjon

Vedlegg 5 Sjekkliste 1 Barnehagens psykososiale miljø – Personalets forhold til barna

Vedlegg 6 Sjekkliste 2 Barnehagens psykososiale miljø

Aktuelle nettsteder:

<https://www.uis.no/nb/hva-er-begynnende-mobbeatferd>

<https://www.youtube.com/watch?v=c68BsK6p06A>

<https://www.uis.no/nb/forskning/relasjoner-i-barnehagen>

Forpliktende aktivitetsplan ved mobbing/krenkende atferd – i hht Bhl § 42

Trinn	Tiltak	Ansvar for gjennomføring	Gjennomført sign. og dato
1	Den som har observert eller blir informert om krenkende atferd, griper inn og informerer ped.leder straks. Styrer varsles. Beskriv/gjengi så konkret som mulig hva som har skjedd og hvordan barnet/barna har det – den ansattes tolkning av situasjonen.	Den som observerer og oppdager krenkende atferd eller den som blir informert om situasjonen	
2	Samtale med barna som er involvert, evt. alle dersom det synes hensiktsmessig. Barna kommer med forslag til tiltak. Dokumenter ordrett det barna sier. Sammenfatte barnas forslag med de tiltakene personalet har	Ped.leder	
3	Informere foreldrene og kall inn til møte	Ped.leder/styrer	
4	Lage et utkast tiltaksplan så fort som mulig	Ped.leder sammen med øvrig personale på avd.	
5	Samtale med foreldre til den/de barna som blir utsatt for handlingene, utkast til tiltaksplan presenteres og tas med på råd/inns spill til andre tiltak. Signerer tiltaksplan	Ped.leder/styrer	
5	Samtale med foreldre til barnet(a) som krenker, utkast til tiltaksplan presenteres og foreldrene tas med på råd/inns spill til andre tiltak. Signerer tiltaksplan	Ped.leder/styrer	
6	Informasjon til personalet (ved behov)	Styrer	
7	Evaluering av tiltakene etter 1- 2 uker. Drøfte evt. nye eller endrede tiltak	Ped.leder/styrer og øvrig personale	
8	Ny(e) samtale(r) med foreldre/barn ved behov	Ped.leder/styrer	
9	Vurdere å opprette et sosialt nettverk rundt barnet	Ped.leder/ øvrig personale	
10	Vurdere å ta opp saken tverrfaglig (f.eks. PPT og/el helsestasjon	Ped.leder/styrer	
9	Jevnlige evalueringer - til saken er løst. Minst 1 gang/mnd – oftere ved behov.	Ped.leder/styrer øvrig personale foreldre, barn	

Skjerpet aktivitetsplikt i hht Bhl § 43 – dersom ansatt/styrer utfører krenkende handlinger

Trinn	Tiltak	Ansvar for gjennomføring	Gjennomført sign. og dato
1	Den som har observert eller observerer krenkende atferd informerer barnehagens leder straks. Gjelder saken leder, er det barnehageeier som skal informeres. Beskriv så konkret som mulig hva som har skjedd – den ansattes tolkning av situasjonen	Den som observerer og oppdager at ansatt eller leder utfører krenkende atferd mot barn	
2	Samtale /møte med ansatt dersom saken gjelder en ansatt. Samtale med barnehageeier dersom saken gjelder leder. Den ansatte/styrer skal få tilbud om å ha med tillitsperson i møtet.	Styrer Barnehageeier	
3	Lage en tiltaksplan (se mal vedlegg): <ul style="list-style-type: none">• hvilke problemer tiltakene skal løse• hvilke tiltak barnehagen har planlagt• når tiltakene skal gjennomføres• hvem som skal gjennomføre tiltakene• når tiltakene skal evalueres	Styrer el barnehageeier evt. i samarbeid med kommunalsjef oppvekst	
4	Avhengig av hvor alvorlig saken er, vurdere å gi den ansatt/leder en skriftlig advarsel	Styrer/barnehageeier	
5	Foreldre til den/de som blir utsatt for handlingene blir informert.	Styrer/barnehageeier	
6	Informasjon til personalet (ved behov)	Styrer/barnehageeier	
7	Evaluerings av tiltakene som er iverksatt etter samtaler og observasjon av den ansatte/leder. Deretter oppfølging ved behov.	Styrer/barnehageeier i samarbeid med pedagogisk leder	
8	Evaluerings etter 1-2 uker. Drøfte eventuelle nye eller endrede tiltak	Styrer/barnehageeier	
9	Ny(e) samtale(r) med ansatt/styrer ved behov		

Tiltaksplan

jfr. Barnehageloven §42

Skjema skal ligge i barnets mappe med kopi til foreldre, sammen med referat fra møte

Barnets navn:

Født:

A) Problem/utfordringer tiltakene skal løse:
B) Tiltak barnehagen og foreldre er enige om å gjennomføre:
Tiltak barnehagen følger opp og har ansvaret for: <ul style="list-style-type: none">••• Tiltak foreldrene følger opp og har ansvaret for: <ul style="list-style-type: none">••
C) Når skal tiltakene gjennomføres:
D) Ansvarlig for gjennomføring av tiltakene (sees i sammenheng med punkt B):
E) Oppfølgingsmøter med evaluering av tiltakene:
Dato:
F) Eventuelt justering/endring av tiltak underveis:
Dato:

Barnas rett til å bli hørt og plikten til å ta hensyn til barnets beste er grunnleggende også i arbeidet med tiltaksplanen jfr. Grunnloven og barnekonvensjonen.

Tiltaksplanen ble utarbeidet dato.

Dato:

Underskrift foreldre:

Underskrift pedagogisk leder:

Tiltakene har gitt ønsket effekt. Saken avsluttes.

Dato:

Underskrift foreldre:

Underskrift pedagogisk leder:

Plikt til å varsle: Dokumentasjon

Jfr Barnehageloven §42. Alle som arbeider i barnehagen, skal melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Styreren skal melde fra til barnehageeieren i alvorlige tilfeller

Barnehage:	
Avdeling:	
Barnets navn:	Fødselsdato:
Bekymring meldes til:	
Bekymring meldes av:	
Dato for melding:	
Hva dreier bekymringen seg om: (stengt ute av leken, blir ikke akseptert, får negative kommentarer, blir dominert, undertrykket, truet, slått, dyttet, herset med, hånt, krenket, latterliggjort, manipulert eller annet)	
Hvordan ble bekymringen oppdaget?	
Hva har melder gjort før varsling til barnehagens ledelse:	
Tiltak:	
Oppfølging med foreldrene:	
Underskrift melder:	
5. Ledelse informert:	
Dato:	
Pedagogisk leder:	
Underskrift styrer:	

Kopi av skjema legges i barnets mappe og leveres leder.

Melder beholder original.

Sjekkliste 1 – Barnehagens psykososiale miljø – jfr. Barnehageloven § 41 – 43
Personalets forhold til barna

Spørsmål	Ja	Nei	Tiltak	Evaluering
Er personalet i vår barnehage anerkjennende og støttende i forhold til barns initiativ?				
Blir alle barna sett og akseptert i like stor grad, uavhengig av atferd?				
Sikrer vi at alle barn blir sett og akseptert? (kartlegging)				
Opplever alle barn å bli inkludert i fellesskapet? (kartlegging)				
Får noen barn mye oppmerksomhet fra personalet – mer enn andre barn?				
Får noen barn lite oppmerksomhet fra personalet – mindre enn andre barn?				
Kan en se at det har blitt et mønster i at personalet har lettere for å tro på noen barns forklaring på konflikter enn andre i gruppa?				
Har vi voksne større tålmodighet med enkelte barn i gruppa enn andre, når det gjelder å følge dem opp/hjelpe dem?				
Blir noen barn raskere avbrutt/avvist av oss ansatte enn andre når de tar kontakt med oss?				
Er alle ansatte bevisste på at barn ikke alltid klarer å skille spøk/ironi? Ironi skal ikke brukes!				

Kilde: Ingrid Lund (2014): De er jo bare barn – om barnehagebarn og mobbing

Sjekkliste 2 - Barnehagens psykososiale miljø – Barnehageloven §41 – 43

Spørsmål	Ja	Nei	Tiltak	Evaluering
Er miljøet i vår barnehage preget av gjensidig omsorg, anerkjennelse, varme og respekt?				
Er samspillet barna imellom preget av likeverdighet og veksling av hvem som bestemmer og hvem som til enhver tid får være med?				
Er det en trygg og avslappet tone preget av humor, spontanitet, oppmuntring og glede?				
Brukes denne planen aktivt gjennom barnehageåret?				
Er barns psykososiale miljø tema i barnehagens foreldresamtaler?				

Kilde: Ingrid Lund (2014): *De er jo bare barn – om barnehagebarn og mobbing*

Handlingsplanen og Sjekkliste 1 og 2 om barnehagens oppvekstmiljø skal minimum årlig være et diskusjonsgrunnlag i personalgruppen på avdelingsmøter, personalmøter m.m